

Рис. 1. Рекурентна діаграма криптовалютного ринку BTC
Джерело: розраховано автором за даними [3].

Отже, аналіз особливостей рекурентних діаграм дозволяє виявити спільні риси у розподілах як топології, так і структури діаграм. Різкі зміни в динаміці ряду обумовлюють появу білих областей або смуг та появу контрастних областей. Темні області діаграми говорять про те, що ряд є відносно стабільним.

Список використаної літератури

1. Satoshi Nakamoto. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System / NakamotoSatoshi - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
2. Recurrence plot based measures of complexity and its application to heart rate variability data / N. Marwan, N. Wessel, U. Meyerfeldt et al. // Phys. Rev. E. – V. 66. – № 2. – 026702.
3. Електронне джерело: - режим доступу: <https://finance.yahoo.com/quote/BTC-USD?p=BTC-USD&.tsrc=fin-srch>

Науковий керівник: к. е. н., доцент Данильчук Г.Б.

Гриценко В. В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Можливості вітчизняного аграрного сектору нині дозволяють не лише виробляти продукцію для потреб внутрішнього споживання, а й формувати сприятливі передумови для нарощування експортного потенціалу в процесі утвердження власної продовольчої ніші та зміцнення конкурентних позицій на світовому аграрному ринку. Нарощування експортного потенціалу вітчизняного аграрного сектору економіки є необхідною умовою подальшого економічного розвитку. Адже на сьогодні саме експорт продукції аграрного сектору та продуктів її переробки є одним із основних джерел надходження валютної виручки в державу та інструментом стабілізації торговельного балансу.

Подальший розвиток експортного потенціалу вітчизняного аграрного сектору стримується такими чинниками:

– недостатніми темпами адаптації вітчизняних стандартів якості та безпечності продукції до міжнародних вимог, особливо у сфері виробництва продукції тваринництва;

– недоступністю для більшості сільськогосподарських товаровиробників процедур сертифікації органічного виробництва та процедур оцінки відповідності вирощеної продукції за сучасними європейськими стандартами;

– існуванням значних внутрішніх бюрократичних перешкод на шляху експорту продукції аграрного сектору та наявністю корупційних схем на митниці;

– ускладненістю доступу до здійснення експортних операцій малими сільськогосподарськими виробниками, які пропонують високоякісну продукцію.

Вищезазначені чинники вказують на необхідність розробки чітких алгоритмів розвитку експортного потенціалу вітчизняного аграрного сектору. З нашої точки зору, основними шляхами розвитку експортного потенціалу аграрного сектору України мають стати:

1) реалізація політики неопротекціонізму стосовно вітчизняних експортерів аграрної продукції, обґрунтування необхідності збільшення (а то і повного скасування) Євросоюзом імпорتنих квот на українську продукцію, що має перспективи експорту в ЄС (на зернові культури та продукти їх переробки, соняшникову олію, курятину, мед тощо);

2) детінізація експортної діяльності з продукцією аграрного сектору через ліквідацію контрабандних схем, запобігання проявам фіктивного експорту аграрної продукції з метою відшкодування сум ПДВ;

3) формування організаційно-економічного механізму підвищення якості продукції тваринництва та харчових продуктів тваринного походження. Адже саме ця продукція є продукцією зі значною часткою доданої вартості. Як відомо, наявні в Україні технології вирощування худоби та виробництва продукції тваринництва далекі від стандартів ЄС. Це зумовлює необхідність побудови в Україні цілісної системи, яка б гарантувала виробництво високоякісної і безпечної продукції. В умовах фактичної відсутності в Україні такої системи нинішнє застосування режиму вільної торгівлі для більшості видів української агропродовольчої продукції з високою часткою доданої вартості – це, перш за все, лише теоретична можливість її виходу на європейський ринок;

4) спрощення процедури отримання дозволу для торгівлі на ринку ЄС. Дана процедура в середньому займає 8 місяців з дня прийняття позитивного рішення за результатами аудиту українських підприємств європейськими експертами;

5) забезпечення державної підтримки нарощування експорту нішевих видів сільськогосподарської продукції на засадах пільгового кредитування експортної діяльності (у тому числі з використанням механізмів страхування кредитних ресурсів у контексті мінімізації ринкових ризиків), стимулювання кооперативної співпраці традиційно малих виробників нішевих видів сільськогосподарської продукції в сегменті нарощування експортної діяльності та відстоювання інтересів цих виробників на зовнішніх ринках [1, с. 103];

6) збільшення диверсифікації вітчизняного аграрного експорту, активізація експортної діяльності з країнами Азії, Африки (насамперед із Китаєм, Індією, Єгиптом, Лівією, Марокко). В сучасних умовах забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції та підтримання попиту на неї не можливі без зниження витрат і неухильного дотримання відповідних стандартів безпеки, чого можна досягти тільки на основі комплексного підходу до використання побічної продукції та відходів, застосування інноваційних технологій і впровадження міжнародних систем управління якістю;

7) скорочення експорту сировини і збільшення виробництва продукції з високою часткою доданої вартості. Необхідно переробляти сировину всередині країни. Це створить нові робочі місця, збільшить надходження до державного бюджету країни, збільшить доходи виробників, а також зменшить залежність країни від імпорту. Крім того, розширення потужностей переробки, перш за все, плодоовочевої продукції, сприятиме зростанню виробництва та експорту продукції поглибленої переробки;

8) підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних аграрних підприємств на світових продовольчих ринках через імплементацію механізмів стратегічного маркетингу, що передбачає визначення пріоритетних сегментів ринку з одночасною адаптацією виробничо-

господарських потужностей аграрного сектора до вимог і потреб потенційних споживачів; впровадження інноваційних систем управління якістю продукції, які орієнтовані на удосконалення механізмів сертифікації продовольства, імплементації інтегрованих підходів до моніторингу стандартів якості, мінімізації ризиків виробництва неякісної аграрної продукції та унеможливлення випадків її потрапляння на експортні ринки.

Серед виробничих напрямів розвитку експортного потенціалу слід відмітити такі:

а) пошук можливостей для налагодження виробництва нетрадиційних видів аграрної продукції (передусім ягідних культур), які користуються попитом на зовнішніх ринках, врахування споживчих смаків та уподобань іноземних покупців, відкриття міжнародної розгалуженої мережі торговельних представництв національних аграрних брендів [2, с. 42];

б) покращення технологічних умов зберігання аграрної продукції для забезпечення можливості її експорту в період встановлення максимальних ринкових цін [3, с. 293].

Таким чином, комплексне використання вищезазначених заходів дозволить підтримувати позитивну динаміку розвитку аграрного сектору і нарощувати обсяги експорту його продукції. При цьому зовсім не обов'язково основну увагу зосереджувати на експорті до країн ЄС, а процес підготовки до повномасштабного виходу на європейський ринок сприймати як необхідну передумову для освоєння ринків інших держав високоякісною вітчизняною продукцією.

Список використаних джерел

1. Урба С.І. Аграрний сектор у системі забезпечення економічної безпеки України: проблеми теорії та практики: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 434 с.
2. Урба С.І. Стратегічні пріоритети інвестиційно-інноваційної модернізації аграрного сектора в системі економічної безпеки України. *Сільські території України: стан і перспективи розвитку: матеріали науково-практичної конференції, присвяченій 120-річчю з часу створення громадської організації «Сільський господар»*. Львів, 2019. С. 40–41.
3. Гриб Н.Н. О пути перехода к инновационному производству. *Молодой ученый*. 2014. № 21. С. 291–294.

Науковий керівник: д.е.н., професор Кирилюк Є. М.

Гулиева Г.

Азербайджанский университет туризма и менеджмента

АНАЛИЗ ПОКАЗАТЕЛЕЙ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИХ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ПО СТРАТЕГИЧЕСКОМУ СОТРУДНИЧЕСТВУ

Резюме: Отсутствие рыночной ориентации предприятий страны, непонимание сути концепции рыночно-ориентированного маркетинга и, как следствие, отсутствие применения этой концепции на наших предприятиях, ограничивается применением маркетинга в основном к мерам по стимулированию сбыта, так как оказывает негативное влияние на рост и эффективность. Создание совместных предприятий и ряда холдингов не оказывает существенного влияния на развитие рыночных отношений. В этой связи развитие стратегического сотрудничества на основе организации производства и управления продажами на основе маркетинговых принципов представляет особый интерес как теоретически, так и практически.

Таким образом, консолидация и концентрация финансовых ресурсов в организации управления стратегическим сотрудничеством на основе принципов маркетинга приводит к расширению ассортимента и внедрению новых технологий производства, улучшающих качество продукции и, как следствие, повышающих конкурентоспособность продукции. Кроме того, предприятия могут ускорить инновационные процессы, учитывая изменения в окружающей среде.

Ключевые слова: стратегическое сотрудничество, промышленные предприятия, маркетинг, лизинг.